

Neljapäev, 17. juuni 2010

Kongo Demokraatlik Vabariik: Floribert Chebeya Bahizire juhtum

P7_TA(2010)0244

Euroopa Parlamendi 17. juuni 2010. aasta resolutsioon Kongo Demokraatliku Vabariigi kohta. Floribert Chebeya Bahizire juhtum

(2011/C 236 E/25)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kongo Demokraatliku Vabariigi (Kongo DV) kohta;
  - võttes arvesse 2000. aasta juunis sõlmitud Cotonou partnerluslepingut;
  - võttes arvesse AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee 22. novembri 2007. aasta resolutsiooni olukorra kohta Kongo Demokraatlikus Vabariigis, eriti riigi idaosas, ning selle mõju kohta piirkonnale;
  - võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 24. oktoobri 2005. aasta resolutsiooni 60/1 2005. aasta tippkohtumise tulemuste kohta ning eriti selle lõikeid 138–140 kohustuse kohta kaitsta elanikkonda;
  - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Catherine Ashton'i pressiesindaja 3. juuni 2010. aasta avaldust Floribert Chebeya Bahizire julma surma kohta;
  - võttes arvesse ELi 2004. aasta suuniseid inimõiguslaste kaitsmise kohta ning kohapealset strateegiat nimetatud suuniste rakendamiseks Kongo DVs, mille missiooni juhid kinnitasid 20. märtsil 2010;
  - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1856 (2008) MONUCi (ÜRO Kongo DV missioon) mandaadi kohta;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 122 lõiget 5,
- A. arvestades, et inimõiguste organisatsiooni La Voix des Sans Voix (VSV, Hääletute Hää) tegevdirektor Floribert Chebeya Bahizire leiti kolmapäeval, 2. juunil 2010 Kinshasas oma autos surmuna pärast seda, kui teda oli politseisse välja kutsutud;
- B. arvestades, et ajakirjanduse teatel helistati teisipäeva, 1. juuni 2010. aasta pärastlõunal hr Chebeya Bahizirele politsei peakorterist ja paluti tal tulla kohtuma Kongo DV politseijuhi, kindralinspektor John Numbi Banza Tamboga; arvestades, et politseijaoskonda saabunud hr Chebeya Bahizirel ei õnnestunud kindralinspektoriga kohtuda ja ta saatis koju tekstisõnumi, et sõidab linna tagasi;
- C. arvestades, et töö, mida hr Chebeya Bahizire on 1990. aastatest saadik teinud demokraatia ja inimõiguste kaitsel Kongo DVs ning mille käigus ta on tegelenud sõjaväelaste korruptsiooniga, relvarühmituste sidemetega välisriikide poliitiliste jõududega, põhiseaduse kaitsega, ebaseaduslike vahistamiste, inimeste meelevaldse kinnipidamise ja vangistustingimuste parandamisega, on teeninud talle oma kaasmaalaste ja rahvusvahelise kogukonna imetluse ja lugupidamise;
- D. arvestades, et hr Chebeya Bahizire autojuht Fidèle Bazana Edadi on endiselt kadunud;

Neljapäev, 17. juuni 2010

- E. arvestades, et piirati hr Chebeya Bahizire perekonna pääsu tema surnukeha juurde ja et teated surnukeha seisundi kohta selle avastamisel on vastuolulised;
- F. arvestades, et ÜRO eriraportöör kohtuväliste, kiirkorras toimuvate või meelevaldsete hukkamiste alal Philip Alston ütles, et tapmise asjaolud viitavad tugevalt ametivõimude asjaga seotusele;
- G. arvestades, et kindralinspektor Numbi Banza Tambo kõrvaldati kuni uute korraldusteni ametist ja et tapmisega seoses on vahistatud kolm politseinikku; arvestades, et teadete kohaselt on politseiülem asetäitja kolonel Daniel Mukalayi tunnistanud, et tappis hr Chebeya Bahizire oma ülemuse kindral Numbi Banza Tambo käsul;
- H. arvestades, et hr Chebeya Bahizire teatas mitmel korral Amnesty Internationalile, et tunneb, et teda jälitatakse ja et julgeolekuteenistused jälgivad teda;
- I. arvestades, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Catherine Ashton, ÜRO peasekretär Ban Ki-moon, ÜRO inimõiguste ülemvolinik Navi Pillay, ÜRO eriraportöör kohtuväliste, kiirkorras toimuvate või meelevaldsete hukkamiste alal Philip Alston ning ÜRO rahuvalvejõudude juhataja Kongo DVs Alan Dos on kõik esinenud hr Chebeya Bahizire mõrva hukka mõistvate avaldustega ja nõudnud sõltumatu juurdluse korraldamist;
- J. arvestades, et see tapmine on osa Kongo DVs üha ulatuslikumaks muutuvast inimõiguslaste, ajakirjanike, poliitiliste vastaste, ohvrite ja tunnistajate hirmutamise ja ahistamisest; arvestades, et viimase viie aasta jooksul on Kongo DVs kahtlastel asjaoludel tapetud hulk ajakirjanikke ja inimõiguslasi;
- K. arvestades, et paljud VVOd on viimase aasta jooksul täheldanud Kongo DVs üha ulatuslikumat inimõiguslaste tegevuse mahasurumist, sealhulgas ebaseaduslikke vahistamisi, kohtu alla andmist, telefoni teel ähvardamist ja korduvaid väljakutseid julgeolekuorganitesse;
- L. arvestades, et Kongo sõjaväevõimud uurisid 2005. aastal toimunud inimõiguslase Pascal Kabungulu Kibembi tapmist, ning ajakirjanike, sealhulgas Franck Ngyke ja tema naise Héléne Mpaka tapmist 2005. aasta novembris, Serge Maheshe tapmist 2007. aasta juunis ja Didace Namujimbo tapmist 2008. aasta novembris, ning et seejuures toimus tõsiseid seaduserikkumisi;
- M. arvestades, et seoses 2008. aasta aprillis Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (ICC) välja antud Bosco Ntaganda vahistamise käsuga sõjakuritegude, sealhulgas lapssõdurite värbamise eest ei täida Kongo DV Rooma statuudi osapoolena oma õiguslikku kohustust teha ICCga koostööd, sealhulgas pidada kinni isikud, kelle kohta on antud välja vahistamiskäsk; arvestades, et selle asemel andis Kongo DV Bosco Ntagandale kõrge auastme Kongo sõjaväes, tugevdades sellega muljet karistamatusest inimõiguste rikkumiste puhul ja soodustades nõnda selliste kuritegude levimist;
- N. arvestades, et Kongo DV teatavates osades on aastaid valitsenud kodusõja olukord, millega kaasnevad tapatalgud, massiline vägistamine ja laialdane lapssõdurite värbamine;
- O. arvestades, et need eelkõige Ugandast alguse saanud relvarühmituse Lord's Resistance Army (LRA) toimepandud tapatalgud haaravad nüüd kõiki Kongo DV naabermaid;
- P. arvestades, et tsiviilelanike tagakiusamine puudutab ka valitsusväliste organisatsioonide liikmeid ning seetõttu on Kongo DV-s vähenenud humanitaarabi andmine;
- Q. arvestades, et Kongo Demokraatlik Vabariik tähistab varsti iseseisvuse 50. aastapäeva ning arvestades, et inimõigused ja demokraatia on riigi arengu põhitegurid,

Neljapäev, 17. juuni 2010

1. mõistab karmilt hukka Floribert Chebeya Bahizire mõrvamise ja asjaolu, et hr Chebeya Bahizire autojuht Fidèle Bazana Edadi on kadunud, ning väljendab nende perekondadele oma täielikku toetust;
2. nõuab sõltumatu, usaldusväärse, põhjalikult ja läbipaistvalt toimiva uurimiskomisjoni moodustamist, et uurida hr Chebeya Bahizire surma ja selgitada välja hr Bazana Edadi asukoht, ning meetmete võtmist, et tagada mõlema mehe perekonna kaitse;
3. nõuab, et nende tegude toimepanijad kindlaks tehtaks, nende üle nõuetekohaselt kohut mõistetaks ja neid karistataks vastavalt Kongo seadustele ja rahvusvahelisele õigusele inimõiguste kaitse valdkonnas;
4. tunneb heameelt selle üle, et ametivõimud vastasid hr Chebeya Bahizire perekonna soovile viia läbi sõltumatu lahkamine, kutsudes surma põhjust kindlaks tegema dr Franklin Van de Grooti juhitud Hollandi kohtueksperdi rühma;
5. väljendab sügavat muret inimõiguslaste olukorra üldise halvenemise pärast Kongo DV-s; kutsub Kongo DV ametivõime üles täielikult järgima ÜRO Peaassamblee istungil 1998. aastal vastu võetud ÜRO deklaratsiooni inimõiguslaste kohta ning rakendama inimõiguslaste õiguste kaitsmise meetmetena ÜRO 2009. aasta üldise korrapärase läbivaatamise soovitusi; rõhutab, et viimaste aastate jooksul aset leidnud inimõiguslaste ja ajakirjanike mõrvade toimepanijate karistamine on oluline tegur riigi demokraatiseerimiseks;
6. mõistab hukka inimõiguste aktivistide, ajakirjanike, poliitiliste oponentide, kannatanute ja tunnistajate pideva allasurumise Kongo DV-s; palub ELi liikmesriikidel tagada nende kaitse ning pakkuda selleks logistilist ja tehnilist abi vastavalt ELi suunistele inimõiguslaste kaitsmiseks;
7. mõistab hukka LRA ja teiste Kongo DV-s tegutsevate relvarühmituste toimepandud metsikused;
8. rõhutab vajadust võidelda korruptsiooniga ja tuua kohtu ette inimõiguste rikkumiste toimepanijad Kongo relvajõududes ja politseis ning tõstab kõnealusega seoses esile MONUCi otsustava tähtsusega rolli, et teha seda tegevuse ühise kavandamise ja rakendamise ning kuritarvitusi vältiva nõuetekohase aruandlusmehhanismi abil; nõuab tungival, et Kongo DV täidaks oma rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, vahistaks Bosco Ntaganda ja annaks ta üle Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule;
9. kutsub kõiki asjaosalisi üles tõhustama võitlust karistamatuse vastu ja kaitsma õigusriigi põhimõtteid; kutsub Kongo DV valitsust üles tagama, et inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkujad võetaks vastutusele ning et Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga tehakse täielikku koostööd;
10. rõhutab, et EL ja Kongo DV on allkirjastanud Cotonou lepingu, milles on selgesõnaliselt viidatud kõigi poolte vastutusele inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtete järgimisel ning nõuab, et lepingu hindamisel nendele küsimustele eritähelepanu pöörataks;
11. kutsub Kongo DV valitsust üles võtma riigi iseseisvuse 50. aastapäeva tähistamise puhul kindlat kohustust edendada inimõigusi toetavat ja õigusriiki tugevdavat poliitikat;
12. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Aafrika Liidu institutsioonidele, ÜRO peasekretärile, ÜRO julgeolekunõukogule, ÜRO inimõiguste nõukogule ning Ida-Aafrika järvede piirkonna valitsustele ja parlamentidele.